

PÒRTIC

«Llavors els obrí (*aperuit illis*, en llatí) l'enteniment perquè compreguessin el sentit de les Escriptures» (Lluc 24,45). Amb aquestes paraules l'evangelista Lluc explica els efectes que van tenir en els deixebles les explicacions que Jesús els havia adreçat. En l'última de les aparicions segons Lluc 24, Jesús recorda als qui l'han seguit i l'han escoltat una vegada i una altra que la seva vida ha estat un «compliment de les Escriptures» (v. 44). Els d'Emmaús havien estat els darrers a escoltar una explicació de Jesús mateix sobre els fragments dels llibres de la Llei i dels Profetes «que es refereixen a ell» (v. 27). I, quan Jesús ha desaparegut del seu davant després de partir el pa, els dos deixebles havien constatat que el Mestre, mentre caminava amb ells, els «obria el sentit de les Escriptures» (v. 32). I el seu cor s'abrusava mentre ell parlava! Com subratlla la Carta apostòlica *Aperuit illis*, que el papa Francesc ens ha regalat el dia de sant Jeroni del 2019, Jesús és «el primer exegeta» (6).

En efecte, Jesús ha estat el primer a llegir les Escriptures i a interpretar-les en relació a si mateix i a la seva condició de Messies, enviat del Pare i ungit de l'Esperit. De fet, ja en començar el seu ministeri, a la sinagoga del seu poble, Natzaret, li han donat el rotlle que contenia el llibre del profeta Isaïes. Davant aquella assemblea reunida en dissabte ha ressonat la profecia d'Isaïes 61,1: «L'Esperit del Senyor reposa sobre meu, perquè ell m'ha ungit. M'ha enviat a portar la bona nova als pobres» (Lluc 4,18). Jesús ha iniciat la seva activitat pública com a intèrpret de la paraula de Déu i, abans de pujar al cel, s'ha presentat als deixebles per obrir-los la seva capacitat de comprensió espiritual. D'aquesta manera, els ha fet, a ells també, exegetes del text, intèrprets privilegiats de la Paraula. En el seu testament de Ressuscitat, poc abans de la seva ascensió, ha fet dels deixebles de totes les generacions cristianes oients de la Paraula. Els ha demanat que fossin realment deixebles, és a dir, persones que escolten la Llei, els Profetes i els Salms i, per damunt de tot, la seva mateixa paraula de Messies i Salvador.

La fe, diu l'apòstol Pau en la Carta als Romans, «ve de l'escolta» (10,17): *fides ex auditu*. I Pau continua: «i l'escolta arriba per la predicació de la paraula de Crist». Tots els deixebles són intèrprets de la Paraula en la mesura que llegeixen o els arriba aquesta Paraula, però alguns d'ells han rebut el ministeri de la predicació. Els ministres ordenats (bisbes, preveres i diaques) tenen l'encàrrec, diumenge rere diumenge, d'anunciar i explicar la Paraula de Déu, l'Escriptura proclamada, el text inspirat, la Bíblia. El terme «homilia» vol dir precisament «explicació», «comentari». En aquest sentit, tal com es desprèn de Lluc 24,27, Jesús és el primer homileta.

En efecte, a mig camí entre Jerusalem i Emmaús, la ruta es torna una homilia. Per això l'homilia sempre és un itinerari, espiritual i discursiu, tant per part del qui la pronuncia com per part del qui l'escolta. La naturalesa i la finalitat de l'homilia estan molt ben explicades en Lluc 24: l'homilia és una explicació de la Paraula, que vol fer-la comprendre i vol portar els cors a una resposta d'amor a Déu i als altres. Els dos d'Emmaús s'abrusen perquè Jesús els parla veraçment, movent-los l'enteniment i el cor, i portant-los al clímax, que és la fracció del pa. De manera semblant, en la celebració eucarística, l'homilia és l'instrument que uneix la litúrgia de la Paraula i el memorial del cos i la sang del Senyor. Si l'homilia és un acte de fe i d'amor de l'Església reunida a partir de la Paraula, el sagrament eucarístic és la realització de l'amor diví acollit per la fe de l'Església que rep els sants misteris.

El papa Francesc ha volgut que el III Diumenge del temps *per annum*, que cau en els últims dies del mes de gener, fos el «Diumenge de la Paraula de Déu». Ha concretat així allò que havia estat anunciat l'any 2016 en la Carta apostòlica

Misericordia et Misera en relació a un diumenge «dedicat íntegrament a la Paraula de Déu, per comprendre la riquesa inexhaurible que prové d'aquell diàleg constant de Déu amb el seu poble» (7). Ara, en la *Aperuit illis* es parla de «celebració, reflexió i divulgació de la Paraula de Déu» (3). I se subratlla, a més, que la data triada conté una intenció ecumènica, pel fet que es troba ben a prop de la Setmana de la Unitat dels Cristians. Les Escripures uneixen les diverses esglésies cristianes i, a més, constitueixen un lligam amb el poble jueu, el poble de la primera aliança. És, doncs, oportú que el Diumenge de la Paraula integri aquesta dimensió ecumènica –la Bíblia com a patrimoni comú de tots els cristians– i de relació estreta amb els jueus, amb els quals coincidim en l'escolta de l'Antic o Primer Testament com a Escripura inspirada.

En el llibre de Nehemies es narra una lectura pública de la Llei. Els levites, es diu en Ne 8,8, «llegien de manera clara el llibre de la Llei de Déu i n'exposaven el sentit, perquè la lectura fos entenedora». Aquell dia va ser «una diada santa», dedicada al Senyor (v. 9). Igualment, el Papa escriu que «les comunitats trobaran la manera per viure aquest diumenge (el diumenge de la Paraula) com un dia solemne» (*Aperuit illis* 3). No es tracta, doncs, de fer una simple commemoració sinó de convertir aquest diumenge en un «dia sant i solemne», en un esdeveniment al voltant de la Paraula. Cal que el poble sant de Déu vibri amb la Paraula, que es familiaritzi amb ella, que l'escolti, que l'assaboreixi, que la compregui, que pregui amb ella i en visqui. Així ho proposa el Concili Tarraconense del 1995 (resolució 48), seguint la constitució *Dei Verbum*, represa en l'exhortació *Verbum Domini* del papa Benet.

Per tal de dur a terme aquest programa de vida i d'espiritualitat al voltant de la Paraula, la taula de la qual, junt amb la taula de l'Eucaristia, es troben al centre de l'Església (*Dei Verbum* 21), el Papa proposa tres iniciatives en el marc de la litúrgia del dia i una acció pastoral de fons. Les iniciatives són, en primer lloc, l'entronització del text sacre, el llibre de la Paraula de Déu que és la Bíblia, a l'inici de la celebració litúrgica. En segon lloc, es demana que l'homilia posi de relleu el valor i el servei que la Paraula ret al poble sant de Déu. En tercer lloc, es proposa que es lliuri una Bíblia o alguns dels seus llibres a tota l'assemblea –o, potser, a algunes persones que la representin– per tal mostrar la importància de la Paraula en la vida de cada dia, i s'esmenta particularment la *lectio divina*.

L'acció pastoral de fons té a veure amb l'extensió de la Paraula, al fet que pugui arribar a moltes més persones, en el marc i fora del marc de l'acció litúrgica. El Papa reprèn el ministeri laïcal del lectorat, destinat originàriament a les persones que han rebut la missió de proclamar les lectures dins la celebració, i proposa que «alguns fidels es preparin per a ser autèntics anunciadors de la Paraula» (*Aperuit illis* 3), bo i equiparant-los als qui exerceixen el servei de l'altar (els acòlits) i de la distribució de l'Eucaristia (els ministres extraordinaris de la Comunió). Caldrà discernir com, seguint el suggeriment de la *Aperuit illis*, pot anar sorgint en les comunitats cristianes un «ministeri de la Paraula» –«lectorat» en la terminologia de la Tradició–, confiat pel bisbe a algunes persones que en siguin «anunciadores», que la comuniquin i la interpretin (cf. Ac 8,26-40).

Aquest ministeri de la Paraula, propi dels laics, homes o dones amb una adequada preparació bíblica –recordem el bon nombre de persones que han estudiat Escripura en la Facultat de Teologia o en els Instituts Superiors de Ciències Religioses o en altres centres–, pot concretar-se en la formació de grups que es reuneixin per llegir la Bíblia en l'avui de la vida, formant així autèntiques Escoles de l'Evangelí. La divulgació de la Paraula inclou altres camps de l'acció pastoral. Per exemple, té una gran rellevància la presència de la Paraula en els esdeveniments extraordinaris o

ocasions especials en l'àmbit familiar o col·lectiu. Fins i tot en el camp de la cultura i de les tradicions, religioses o populars, la Paraula il·lumina, assenjala els fonaments de la fe, explica l'abast cristià d'allò que se celebra.

Un bon ministre/a de la Paraula contribueix amb fruit a l'acció pastoral en els diversos nivells: una parròquia, una unitat pastoral de diverses parròquies, un arxiprestat, una vicaria o fins i tot una diòcesi. Aquesta persona, membre de l'equip pastoral corresponent al costat dels preveres i diaques, pot desenvolupar una tasca important al servei de l'Església. La Paraula es troba al cor de la vida cristiana.

El dia 26 de gener de 2020, III diumenge de durant l'any, serà, doncs, el Diumenge de la Paraula de Déu, segons allò que disposa la *Aperuit illis*. I, la setmana posterior a aquest diumenge (entre el 27 de gener i l'1 de febrer) se celebrarà, en les diòcesis amb seu a Catalunya, la Setmana de la Bíblia. Així ho ha disposat la Conferència Episcopal Tarraconense, que la patrocina. La pròxima serà la quarta edició d'una setmana dedicada a enfortir la presència del text bíblic en les parròquies i comunitats, a refermar l'adhesió cordial a la Paraula i a mostrar els tresors continguts en el text revelat.

L'any 2016 va tenir lloc per primera vegada la Setmana de la Bíblia, organitzada per l'Associació Bíblica de Catalunya, el Centre de Pastoral Litúrgica, l'Editorial Claret, l'Abadia de Montserrat i Ràdio Estel – Catalunya Cristiana. Es tracta que cada parròquia o comunitat emprengui alguna iniciativa a favor del text bíblic –trobareu suggeriments al web www.setmanadelabiblia.cat– i que comuniqui la iniciativa o iniciatives als organitzadors mitjançant l'adreça e-mail setmanadelabiblia@gmail.com, per tal que puguin aparèixer al web. Es pretén que les nostres deu diòcesis quedin connectades per una munió d'actes al voltant de la Bíblia, els quals siguin com un ressò del Diumenge de la Paraula, i que aquests actes siguin coneguts i compartits per tothom. En aquesta IV edició, el lema de la Setmana és «Els obrí el sentit de les Escriptures (Lc 24,45)».

Que l'amor entranyable del nostre Déu ens porti el sol naixent que ve del cel, Jesucrist, fill de Maria i Paraula eterna del Pare!

Un bon i sant Nadal!

Armand Puig i Tàrrach
rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià